

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

LƯU HOÀNG LIÊN

**PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC THẨM MĨ
CHO HỌC SINH QUA CÁC TÁC PHẨM THƠ
TRONG CHƯƠNG TRÌNH TIỂU HỌC**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

THÁI NGUYÊN - 2020

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

LƯU HOÀNG LIÊN

**PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC THẨM MĨ
CHO HỌC SINH QUA CÁC TÁC PHẨM THƠ
TRONG CHƯƠNG TRÌNH TIỂU HỌC**

Ngành: Giáo dục học (Giáo dục tiểu học)

Mã số: 8140101

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

Người hướng dẫn khoa học: TS. Ngô Gia Võ

THÁI NGUYÊN - 2020

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu và kết quả nghiên cứu nêu trong đề tài là trung thực và chưa từng được ai công bố trong bất kì công trình nào khác, các thông tin trích dẫn trong đề tài đã được chỉ rõ nguồn gốc.

Thái Nguyên, tháng 8 năm 2020

Tác giả luận văn

Lưu Hoàng Liên

LỜI CẢM ƠN

Trước hết, tôi xin bày tỏ sự kính trọng và biết ơn sâu sắc đến **TS. Ngô Gia Võ**, người đã tận tâm, nhiệt tình chỉ bảo tôi trong suốt quá trình nghiên cứu và hoàn thành luận văn này.

Tôi xin chân thành cảm ơn Ban Chủ nhiệm Khoa và các thầy, cô giáo trong Khoa Giáo dục Tiểu học - Trường Đại học Sư phạm Thái Nguyên đã tạo điều kiện thuận lợi trong suốt thời gian tôi học tập và nghiên cứu tại đây.

Tôi cũng xin chân thành cảm ơn sự hợp tác giúp đỡ của các thầy cô giáo và các em học sinh Trường Tiểu học Tân Cương, Trường Tiểu học Thống Nhất, trường Tiểu học Cam Giá - Thành phố Thái Nguyên đã tạo mọi điều kiện giúp đỡ tôi trong suốt quá trình khảo sát và thực nghiệm sư phạm.

Để hoàn thành luận văn: **“Phát triển năng lực thẩm mỹ cho học sinh qua các tác phẩm thơ trong chương trình Tiểu học”** chúng tôi đã sử dụng, kế thừa có chọn lọc các nghiên cứu của các tác giả đi trước, đồng thời nhận được rất nhiều sự quan tâm chỉ bảo của các thầy cô giáo, sự giúp đỡ của bạn bè, người thân đã động viên tôi trong suốt quá trình hoàn thành luận văn.

Sau một thời gian nghiên cứu, tìm hiểu, đến nay luận văn của tôi đã hoàn thành. Do điều kiện thời gian và năng lực còn hạn chế, đề tài nghiên cứu không tránh khỏi những sơ suất và thiếu sót. Kính mong nhận được sự chỉ bảo, đóng góp, bổ sung của thầy, cô giáo và các bạn.

Tôi xin gửi lời cảm ơn và lời chúc sức khỏe, thành công tới quý thầy cô.

Tôi xin chân thành cảm ơn!

Thái Nguyên, tháng 8 năm 2020

Tác giả luận văn

Lưu Hoàng Liên

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	i
MỤC LỤC.....	iii
DANH MỤC VIẾT TẮT.....	vi
DANH MỤC CÁC BẢNG, SƠ ĐỒ	vii
PHẦN MỞ ĐẦU	1
1. Lý do chọn đề tài	1
2. Mục đích nghiên cứu	5
3. Đối tượng và khách thể nghiên cứu.....	5
4. Giả thuyết khoa học	5
6. Phạm vi nghiên cứu	6
7. Phương pháp nghiên cứu	6
8. Cấu trúc đề tài.....	7
Chương 1: NHỮNG VẤN ĐỀ CHUNG	8
1.1 Tổng quan về vấn đề nghiên cứu.....	8
1.2 Cơ sở lý luận.....	13
1.2.1 Năng lực.....	13
1.2.2. Năng lực thẩm mỹ	16
1.2.3 Dạy học phát triển năng lực thẩm mỹ	20
1.2.4 Vấn đề phát triển năng lực thẩm mỹ thông qua việc dạy học thơ ở Tiểu học	23
1.3 Cơ sở thực tiễn.....	24
1.3.1 Môn Tiếng Việt trong việc phát triển phẩm chất và năng lực học sinh	24
1.3.2 Hệ thống các bài thơ lớp 4, lớp 5 trong chương trình Tiếng Việt Tiểu học.....	26
1.3.3 Giá trị thẩm mỹ của văn bản thơ trong chương trình Tiếng Việt lớp 4, lớp 5 ...	28
1.4 Đặc điểm tâm lý của học sinh tiểu học về việc tổ chức các hoạt động dạy học nhằm phát triển năng lực thẩm mỹ cho học sinh.....	29

1.4.1	Khái quát đặc điểm tâm lý học sinh lớp 4, lớp 5.....	30
1.4.2	Mối quan hệ giữa đặc điểm tâm lý học sinh về cái đẹp với việc phát triển năng lực thẩm mỹ.....	31
1.5	Thực trạng việc dạy học phát triển năng lực thẩm mỹ cho học sinh qua các tác phẩm thơ lớp 4, lớp 5 trong chương trình Tiếng Việt Tiểu học.....	32
1.5.1	Mục đích nghiên cứu thực trạng.....	32
1.5.2	Nội dung nghiên cứu thực trạng.....	33
1.5.3	Phương pháp nghiên cứu thực trạng.....	33
1.5.4	Thời gian, địa bàn nghiên cứu.....	33
1.5.5	Kết quả điều tra.....	33
	Tiểu kết chương 1.....	37
	Chương 2: CÁC BIỆN PHÁP PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC THẨM MỸ CHO HỌC SINH LỚP 4, 5 QUA CÁC TÁC PHẨM THƠ TRONG CHƯƠNG TRÌNH TIẾNG VIỆT TIỂU HỌC.....	39
2.1	Những định hướng phát triển năng lực thẩm mỹ.....	39
2.2	Nguyên tắc đề xuất thực hiện biện pháp.....	40
2.3	Các biện pháp phát triển năng lực thẩm mỹ.....	42
2.3.1	Biện pháp 1: Đọc để tạo cảm xúc thẩm mỹ.....	42
2.3.2	Biện pháp 2: Khai thác yếu tố nội dung.....	50
2.3.3	Biện pháp 3: Khai thác yếu tố nghệ thuật.....	56
2.3.4	Biện pháp 4: Xây dựng bài tập hỗ trợ.....	63
	Tiểu kết chương 2.....	68
	Chương 3: THỰC NGHIỆM SỬ PHẠM.....	69
3.1	Mục đích thực nghiệm.....	69
3.2	Đối tượng và địa bàn thực nghiệm.....	69
3.3	Thời gian và quy trình.....	70
3.4	Nội dung thực nghiệm.....	71
3.5	Phương pháp thực nghiệm.....	72

3.6 Giáo án thực nghiệm.....	72
3.7 Đánh giá thực nghiệm sư phạm.....	86
3.7.1 Về mặt định lượng	86
3.7.2 Về mặt định tính	88
3.8 Đánh giá chung về quá trình thực nghiệm.....	89
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ	92
TÀI LIỆU THAM KHẢO	95
PHỤ LỤC.....	.....

DANH MỤC VIẾT TẮT

Viết tắt	Viết đầy đủ
ĐC	Đối chứng
DHĐH	Dạy học định hướng
GS	Giáo sư
GV	Giáo viên
HS	Học sinh
SGK	Sách giáo khoa
TH	Tiểu học
TN	Thực nghiệm

DANH MỤC CÁC BẢNG, SƠ ĐỒ

Bảng 1.1:	Thống kê các tác phẩm thơ lớp 4, 5	27
Bảng 3.1:	Đối tượng TN và ĐC năm học 2018- 2019.....	70
Bảng 3.2:	Kế hoạch thực nghiệm.....	71
Bảng 3.3:	Bảng thống kê kết quả bài kiểm tra khối 4	86
Bảng 3.4:	Bảng thống kê kết quả bài kiểm tra khối 5	86
Sơ đồ 3.1:	Quy trình thực nghiệm sư phạm.....	70

PHẦN MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

1.1 Vấn đề dạy học tác phẩm văn chương để phát triển năng lực thẩm mỹ cho học sinh đã được nhiều nhà khoa học nghiên cứu và bàn luận trong nhiều công trình khoa học có giá trị. Những giáo trình về phương pháp giảng dạy môn văn, những đề tài khoa học các cấp đã thực sự giúp ích cho đội ngũ các thầy cô giáo cả nước có kiến thức và kỹ năng giảng dạy tốt hơn nhằm phát triển năng lực thẩm mỹ ở người học.

Từ những năm 80 của thế kỉ trước, cuốn *“Những bài giảng văn ở Đại học”* (NXB Giáo dục - năm 1982), GS. Lê Trí Viễn đã viết: *“Lâu nay thường dùng thuật ngữ phát huy trí lực để chỉ việc khơi động học sinh tham gia xây dựng bài. Bởi vì đây không phải chỉ kêu gọi những tính năng của trí tuệ mà cả con người. Đâu phải chỉ có phán đoán, suy luận, phân tích, tổng hợp, tưởng tượng tái tạo và sáng tạo, mà còn lắng mình nghe cho được nhịp đập của sự sống nằm im trong chữ nghĩa, để tìm mình rung cảm trở lại cái rung cảm của tác giả, cùng vui, buồn, căm giận, thương nhớ, đợi chờ, nâng mình lên, xúc cảm với cái đẹp trong hình tượng thơ văn, nghe nhạc mà thấy mùi hương, nghe tiếng động mà cảm thấy tinh mạch, thấy bóng đèn mà bóng tối hóa thâm u ... Tóm lại, đi vào thế giới tinh vi của thơ văn bằng cả con người thông minh, nhạy cảm, tinh vi của mình”*[52, tr12]

Hiện nay, nền giáo dục của nước ta đang đổi mới sâu sắc như Nghị quyết số 29- NQ/TW Nghị quyết Hội nghị Trung ương 8 khóa XI về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo đã khẳng định: *“Tiếp tục đổi mới mạnh mẽ phương pháp dạy học theo hướng hiện đại; phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo và vận dụng kiến thức, kỹ năng của học sinh, khắc phục lối truyền thụ áp đặt một chiều, ghi nhớ máy móc, vận dụng các phương pháp dạy học một cách linh hoạt, sáng tạo, phù hợp với mục tiêu và nội dung giáo dục, đối với học sinh và điều kiện cụ thể của mỗi cơ sở giáo dục. Tập trung dạy cách học, cách nghĩ, khuyến*